

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia.

Fichas descritivas

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descritivas

**Pablo Ramil Rego
Manuel Antonio Rodríguez Guitián
Javier Ferreiro da Costa
Marco Rubinos Román
Luis Gómez-Orellana Rodríguez
Belén de Nóvoa Fernández
Boris Alejandro Hinojo Sánchez
Susana Martínez Sánchez
Carmen Cillero Castro
Ramón Alberto Díaz Varela
Patricia María Rodríguez González
Castor Muñoz Sobrino**

**GI-1934 TTB
Universidade de Santiago de Compostela**

Monografías do IBADER - Lugo 2008

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descritivas

Primeira edición: 2008

Autores: Pablo Ramil Rego; Manuel Antonio Rodríguez Guitián; Javier Ferreiro da Costa; Marco Rubinos Román; Luis Gómez-Orellana Rodríguez; Belén de Nóvoa Fernández; Boris Alejandro Hinojo Sánchez; Susana Martínez Sánchez; Carmen Cillero Castro; Ramón Alberto Díaz Varela; Patricia María Rodríguez González; Castor Muñoz Sobrino

A efectos bibliográficos a obra debe citarse:

Ramil Rego, P.; Rodríguez Guitián, M.A.; Ferreiro da Costa, J.; Rubinos Román, M.; Gómez-Orellana, L.; de Nóvoa Fernández, B.; Hinojo Sánchez, B.A.; Martínez Sánchez, S.; Cillero Castro, C.; Díaz Varela, R.A.; Rodríguez González, P.M. & Muñoz Sobrino, C. (2008). Os Hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descritivas. Monografías do Ibader. Universidade de Santiago de Compostela. Lugo

Deseño e Maquetación: GI-1934 TTB - IBADER

Fotografía: Arquivo fotográfico GI-1934 TTB - IBADER

Ilustracións: GI-1934 TTB - IBADER

ISSN edición Ja dfYgU: 1888-5810

ISSN edición dil ital: 1988-8341

<http://www.ibader.org>

Depósito Legal: C 173-2008

Edita: IBADER. Instituto de de Biodiversidade Agraria e Desenvolvemento Rural. Universidade de Santiago de Compostela, Campus Universitario s/n. E-27002 Lugo, Galicia.

<http://www.ibader.org>

Copyright: Instituto de Biodiversidade Agraria e Desenvolvemento Rural (IBADER).

Colabora:

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE
E DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL

DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE LUGO
I N L U D E S

IBADER
Instituto de Biodiversidade
Agraria e Desenvolvemento Rural

7 TURBEIRAS ALTAS, TURBEIRAS BAIXAS (FENS E MIRES) E ÁREAS LAMACENTAS.

7230 Turbeiras baixas alcalinas.

Correspondencias

Paleartic	54.2.
Ramsar	U.
IHG	2.3.3.

Denominación oficial

Inglés	Alkaline fens.
Castelán	Turberas bajas alcalinas

Denominación vulgar

Galego	Braña, veiga, gándara.
Castelán	Tremedal, trampal, vega.

Descrición científica

Descrición do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Áreas húmidas situadas maioritariamente sobre depósitos de turba ou "tufa" sobre os que crecen comunidades de pequenos cárices e brións pardos desenvolvidas sobre solos permanentemente encharcados que presentan achegas solixenas ou topóxenas de augas ricas en bases, a miúdo calcarias. A capa freática pode oscilar en certa medida e estar lixeiramente por enriba ou por debaixo da superficie. A formación de turba, cando acontece, é infraacuática. As pequenas ciperáceas calcifilas dominan polo xeral este tipo de hábitat, cuxa vexetación inclúese na orde *Caricion davallianae*, caracterizado por a presenza de grandes colonias de brións pardos (*Campylium stellatum*, *Drepanocladus intermedius*, *D. revolvens*, *Cratoneuron commutatum*, *Acrocladium cuspidatum*, *Ctenidium molluscum*, *Fissidens adianthoides*, *Bryum pseudotriquetrum* e outros), céspedes de *Schoenus nigricans*, *S. ferrugineus*, *Eriophorum latifolium*, *Carex davalliana*, *Carex flava*, *Carex lepidocarpa*, *Carex hostiana*, *Carex panicea*, *Juncus subnodulosus*, *Scirpus cespitosus*, *Eleocharis quinqueflora*, e unha rica flora de herbáceas que inclúe *Tofieldia calyculata*, *Dactylorhiza incarnata*, *Dactylorhiza traunsteineri*, *Dactylorhiza traunsteinerioides*, *Dactylorhiza russowii*, *Dactylorhiza majalis* ssp. *brevifolia*, *Dactylorhiza cruenta*, *Liparis loeselii*, *Herminium monorchis*, *Epipactis palustris*, *Pinguicula vulgaris*, *Pedicularis sceptrum-carolinum*, *Primula farinosa*, *Swertia perennis*.

Herbazais húmidos (*Molinietalia caerulea*, p.e. *Juncetum subnodulosi* e *Cirsietum rivularis*, 37), e formacións de grandes carrizos (*Phragmition*, 53.1; *Magnocaricion* 53.2, *Cladietum marisci*, 53.3), así como comunidades de "turbeiras de transición e inllós" (54.5, 54.6), vexetación acuática ou anfibia (22.3, 22.4) ou comunidades de surxencias desenvolvidas en depresións (54.1), poden formar parte dos fens. Enténdese que as devanditas unidades, que poden, soas ou en combinación, axudar a caracterizar o fen, engloban comunidades do *Caricion davallianae* en *sensu stricto*, transicións coa orde *Molinion* e combinacións florísticas que, aínda que referibles fitosocioloxicamente a asociacións alcalinas do *Molinion*, inclúen un grande número de especies do *Caricion davallianae*. Dende este punto de vista, esta definición concorda coa clase integradora *Molinio-Caricetalia davallianae* proposta por Rameau *et al.* (1989). Fóra dos sistemas de fens ricos, comunidades asimilables a este hábitat poden aparecer en depresións intradunares (16.3), "turbeiras de transición" (54.5), herbais higrófilos (37), abanos de "tufa" (54.121) e algúns outros lugares. Nestes casos, para resaltar a súa presenza, poden ser utilizados os seus códigos en combinación co da unidade principal.

Os fens ricos adoitan contar con especies de distribución restrinxida e altamente especializadas. Trátase dun dos hábitats que máis viu reducida a súa área orixinal, xa que desapareceu de numerosas rexións e se atopa gravemente ameazado en outras.

7 TURBEIRAS ALTAS, TURBEIRAS BAIXAS (FENS E MIRE) E ÁREAS LAMACENTAS.

7230 Turbeiras baixas alcalinas.

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

Formacións herbáceas densas que crecen en áreas de topografía chaira sobre depósitos sedimentarios ricos en nutrientes e, a miúdo, carbonatos.

Fisionomía e estrutura.

As manifestacións deste tipo de hábitat en Galicia aparecen baixo forma de herbazais altos dominados por cárces de grande porte que permanecen encharcados grande parte do ano. Na maior parte dos casos, trátase de formacións xuncais moi densas dominadas por *Schoenus nigricans* e que contan coa presenza de especies como *Carex davalliana*, *Campyllum stellatum*, *Bryum pseudotriquetrum*, *Molinia caerulea*, *Myrica gale*, *Juncus conglomeratus*, *J. inflexus*, *Carex demissa*, *C. panicea* ou *C. pulicaris*.

Variabilidade.

Nalgunhas localidades do interior de Galicia observouse a presenza neste tipo de hábitat dalgúns cárces raros neste territorio, como *Carex cuprina* e *C. riparia*.

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Plantas:

Carex spp., *Cinclidium stygium*, *Eriophorum latifolium*, *Schoenus ferrugineus*, *Schoenus nigricans*, *Tomentypnum nitens*.

Especies indicadoras para Galicia

Mofos:

Bryum pseudotriquetrum, *Campyllum stellatum*.

Plantas:

Carex davalliana, *C. demissa*, *C. cuprina*, *C. riparia*, *Carex panicea*, *C. pulicaris*, *Juncus conglomeratus*, *J. inflexus*, *Molinia caerulea*, *Myrica gale*, *Salix repens*, *Schoenus nigricans*.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Plantas:

Narcissus bulbocodium, *Spiranthes aestivalis*.

Correspondencia fitosociolóxica

CLASE SCHEUCHZERIO-CARICETEA FUSCAE

Orde Caricetalia davallianae

Alianza Caricion davallianae

As. *Schoenetum nigricantis*

Hábitats asociados ou en contacto

Polo xeral este tipo de hábitat establece contacto con turbeiras de transición (7140), herbais higrófilos (6410, 6420, 6430), prados de sega de zonas baixas (6510), matogueiras higrófilas (4020*) e bosques lamacentos (91E0*).

7 TURBEIRAS ALTAS, TURBEIRAS BAIXAS (FENS E MIREs) E ÁREAS LAMACENTAS.

7230 Turbeiras baixas alcalinas.

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

Distribución na Unión Europea

Hábitat presente na maior parte dos países da UE.

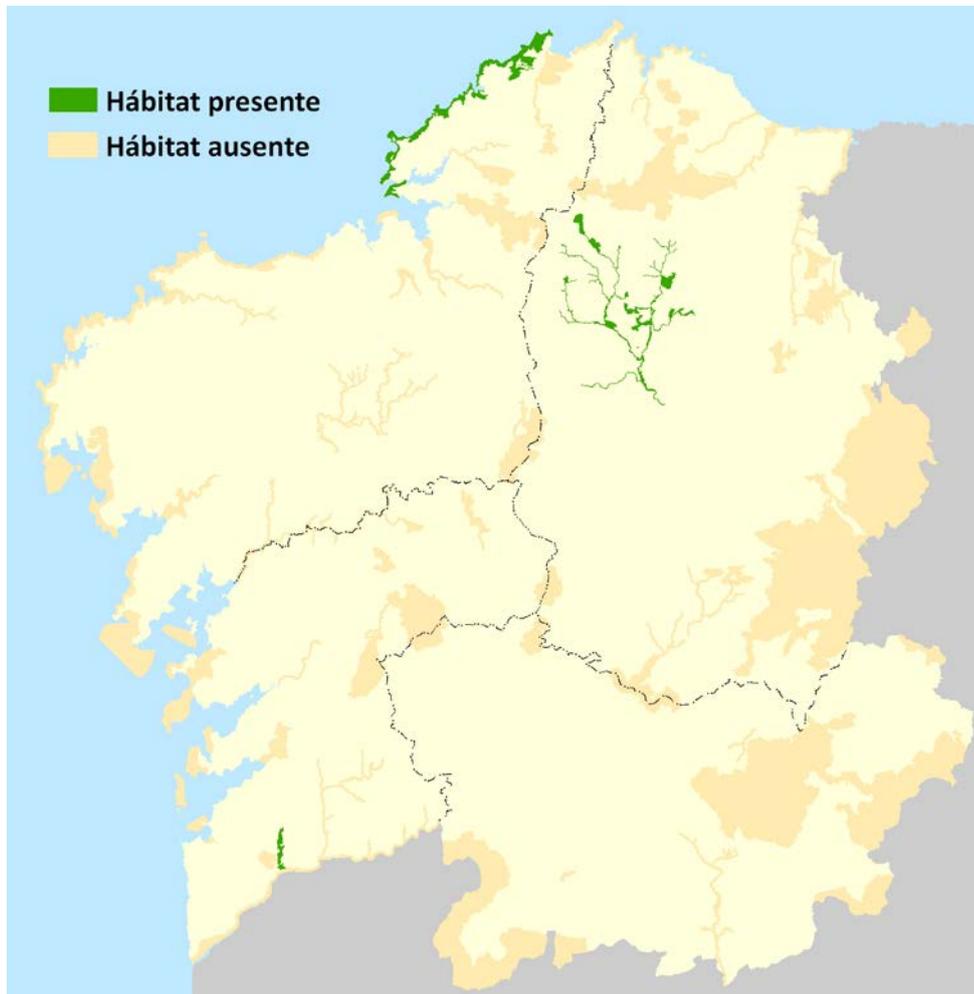
Distribución en Galicia

Hábitat de distribución restrinxida do que se coñecen contadas presenza en áreas interiores Galicia.

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Hábitat presente unicamente en tres espazos.

Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

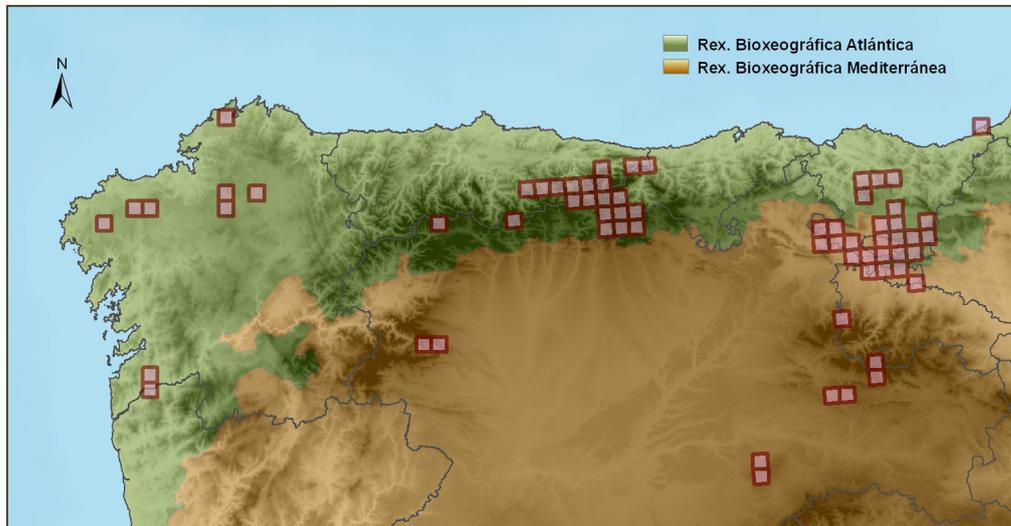

7 TURBEIRAS ALTAS, TURBEIRAS BAIAS (FENS E MIRE) E ÁREAS LAMACENTAS.

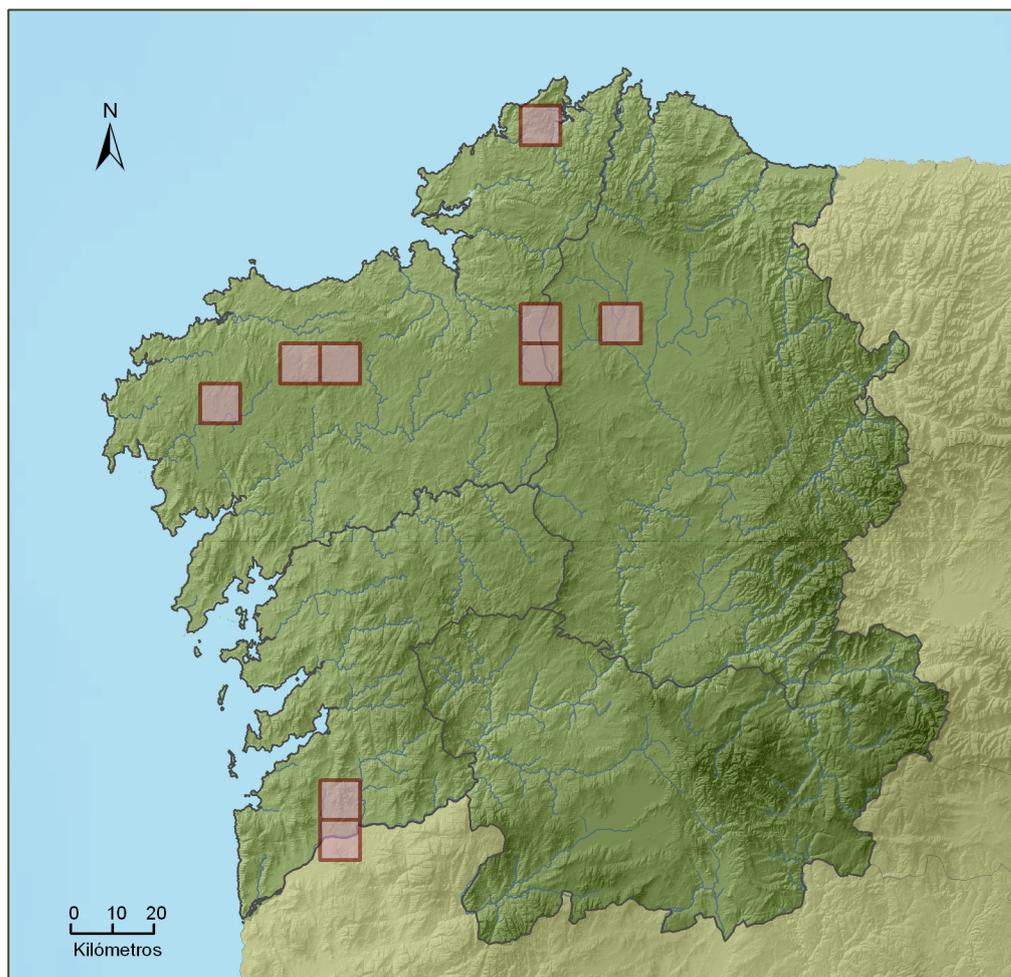
7230 Turbeiras baixas alcalinas.

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadrículas UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadrículas UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

7 TURBEIRAS ALTAS, TURBEIRAS BAIXAS (FENS E MIRES) E ÁREAS LAMACENTAS.

7230 Turbeiras baixas alcalinas.

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C ●	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragas do Eume	C	ES1120017	Costa da Mariña Occidental	Lu
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C	ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C	ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C	ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C	ES1130007	Pena Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambre	C	ES1130008	Pena Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C	ES0000001	Illas Cies	Po
ES1110014	Serra do Careón	C	ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllóns	C	ES1140002	Río Lérez	Po
ES1110016	Río Tambre	C	ES1140003	A Ramallosa	Po
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu	ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po
ES1120002	Río Eo	Lu	ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu ●	ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu	ES1140007	Baixo Miño	Po
ES1120005	As Catedrais	Lu	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu	ES1140009	Cabo Udra	Po
ES1120007	Cruzul-Agüeira	Lu	ES1140010	Costa a Vela	Po
ES1120008	Monte Faro	Lu	ES1140011	Gándaras de Budiño	Po ●
ES1120009	Monte Maior	Lu	ES1140012	Illas Estelas	Po
ES1120010	Negueira	Lu	ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu	ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu	ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu	ES1140016	Enseada de San Simón	Po
ES1120014	Canón do Sil	Lu			

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrado	C	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C	ES0000437	Pena Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C	ES0000001	Illas Cies	Po
ES0000085	Ribadeo	Lu	ES0000087	Complexo Umia-O Grove	Po
ES0000373	Ría de Foz	Lu	ES0000254	Illa de Ons	Po
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu	ES0000375	Esteiro do Miño	Po
ES0000374	Ancares	Lu			

7 TURBEIRAS ALTAS, TURBEIRAS BAIXAS (FENS E MIRES) E ÁREAS LAMACENTAS.

7230 Turbeiras baixas alcalinas.

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Turbeira baixa alcalina dominada por *Schoenus nigricans* e, lateralmente, *Molinia caerulea*, situada no Municipio de Sobrado dos Monxes.

As Brañas de Brandomil (Zas) están constituídas por un mosaico de hábitats higraturbosos entre os que se atopan representacións de "7230 Turbeiras baixas alcalinas".

7 TURBEIRAS ALTAS, TURBEIRAS BAIXAS (FENS E MIREs) E ÁREAS LAMACENTAS.

7230 Turbeiras baixas alcalinas.

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Salvo nas áreas sometidas a un menor encharcamento, nas que puntualmente se realizou unha sega para aproveitamento de pasto en verde, non se coñecen aproveitamentos tradicionais xeneralizados para este tipo de hábitat.

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

A existencia dunha vexetación densa dominada por grandes cárices e xuncáceas é indicadora dun estado favorable de conservación do hábitat.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

Como no resto dos hábitats turbosos, calquera actividade que supoña unha alteración do réxime hidrolóxico ou a contaminación das augas do humidal no que se atope este tipo de hábitat constitúe unha alteración significativa do seu estado de conservación. A chegada de residuos sólidos leva consigo a súa destrución.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

O mantemento das condicións hidrolóxicas naturais ou, no seu caso, a súa restauración, contribúe positivamente á conservación do hábitat.

Bibliografía

Bellot (1968), Rodríguez-Oubiña (1986), Silva-Pando et al. (1987), Soñora (1989), Cortizo & Sahuquillo (1999), VV.AA. (2003), Izco et al. (2006) e datos propios.

